

MANUÁL A DOTAZNÍK ZÍSKAVANIA SPÄTNEJ VÄZBY STREDNÝCH ŠKÔL VO VZŤAHU K SYSTÉMU DUÁLNEHO VZDELÁVANIA

Verzia 1.0

September 2019

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond
regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ
PROGRAM
ĽUDSKÉ
ZDROJE

štátny inštitút
odborného
vzdelávania

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. www.esf.gov.sk; www.minedu.sk; www.siov.sk

centire

Národný projekt: Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP

Manuál a dotazník získavania spätnej väzby stredných škôl vo vzťahu k systému duálneho vzdelávania

Vydal: Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. pre Štátny inštitút odborného vzdelávania v rámci NP Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP.

Výstup odbornej činnosti v rámci aktivity 4.6.5.1.1., verzia 1.0, Bratislava, september 2019, 26 s., (19,9 NS).

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

Dôležitá správa pre osoby, ktoré nie sú oprávnené na prístup k tejto správe

Túto metodiku vypracovali spoločnosti **Centire s.r.o.** a **TRANSFER Slovensko spol. s r.o.** pre **Štátny inštitút odborného vzdelávania** (ďalej len „Klient“) na základe a za podmienok stanovených v Zmluve o poskytnutí služieb pre vykonanie diela „**Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP**“ zo dňa 23.07.2019 a bola vykonaná v súlade s pokynmi nášho Klienta, ktorý si ju objednal, na základe jeho zadania, a to výhradne v jeho prospech a pre jeho potrebu, a nemusí obsahovať všetky postupy, ktoré môžu byť považované za nevyhnutné inými osobami.

Spoločnosti Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. nepreberajú žiadnu zmluvnú či inú zodpovednosť a neručia za žiadne straty, škody, ani výdavky akejkoľvek povahy vzniknuté akýmkoľvek použitím tejto štúdie zo strany inej osoby.

Vážený pán Němec,

Túto metodiku vypracovali spoločnosti Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. pre Štátny inštitút odborného vzdelávania na základe a za podmienok stanovených v Zmluve o poskytnutí služieb „Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP “ (ďalej len „Zmluva“) zo dňa 23.07.2019 a jej obsah je dôverný. Táto metodika bola spracovaná za účelom zvýšenia podpory Systému duálneho vzdelávania a zvýšenia miery zapojenia jej aktérov s cieľom navýšenia počtu žiakov v duálnom systéme.

Metodika nezohľadňuje udalosti a okolnosti, ku ktorým mohlo dôjsť po dátume odovzdania, resp. informácie, ktoré mohli byť obdržané po dátume odovzdania, ktorým je 30. september 2019. Spoločnosti Centire s.r.o. a TRANSFER Slovensko spol. s r.o. nepreberajú žiadnu zmluvnú či inú zodpovednosť a neručia za žiadne straty, škody, ani výdavky akejkoľvek povahy vzniknuté akýmkoľvek použitím tejto štúdie zo strany inej osoby.

S úctou,

Renáta Kiselicová

Centire s.r.o.

Juraj Dúbrava

TRANSFER Slovensko spol. s r.o.

Obsah

Zoznam skratiek.....	6
Vysvetlenie pojmov	7
Pre koho je manuál určený.....	8
Účel a cieľ manuálu	8
Vecný zámer	8
Nadväznosť na metodické materiály	9
Opis procesu spätnej väzby	11
Oblasti dotazníkového zisťovania.....	12
Vstup strednej odbornej školy do SDV	12
Získavanie zamestnávateľov a podpis duálnej zmluvy	12
Získavanie žiakov	12
Realizácia vzdelávania	13
Odporúčania	13
Identifikácia cieľovej skupiny	13
Príprava zberu údajov.....	14
Tvorba jednotnej databázy.....	14
Tvorba otázok.....	14
Zber a spracovanie údajov.....	15
Formy distribúcie dotazníka	15
Distribúcia dotazníka	16
Termíny zberu údajov.....	17
Spracovanie dát.....	17
Vyhodnotenie spätných väzieb	18
Správa zo spätnej väzby	18
Využitelnosť dát	19
Záver	19
Informačné zdroje	20
Príloha	21
Návrh dotazníka pre strednú odbornú školu	21

Zoznam skratiek

SOŠ – stredná odborná škola

OVP – odborné vzdelávanie a príprava

SDV – systém duálneho vzdelávania

MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

ŠIOV – Štátny inštitút odborného vzdelávania

VÚC – Vyšší územný celok – samosprávny kraj

SPO – stavovská a profesijná organizácia

Vysvetlenie pojmov

1. **Zamestnávateľ** je fyzická alebo právnická osoba, iný ako stredná odborná škola, ktorá zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu v pracovnoprávnom vzťahu alebo v obdobnom pracovnom vzťahu. Vo vzťahu k tejto metodike sa za zamestnávateľa považuje zamestnávateľ, ktorý má uzatvorenú zmluvu o duálnom vzdelávaní so strednou školou podľa § 16 Zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave.
2. **Stredná odborná škola** je výchovno-vzdelávacie zariadenie, ktoré poskytuje všeobecné a odborné vzdelanie s ucelenou sústavou potrebných vedomostí, spôsobilostí a zručností. Vo vzťahu k tejto metodike sa za strednú školu považuje stredná odborná škola, ktorá má uzatvorenú zmluvu o duálnom vzdelávaní so zamestnávateľom podľa § 16 zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave.
3. **Dotazník** je nástroj metódy dopytovania, ktorý má podobu formulára obsahujúceho otázky na vybranú tému. Otázky z dotazníka sú respondentovi kladené buď elektronicky, alebo ústne prostredníctvom opytujúceho.
4. **Systém duálneho vzdelávania** je systém odborného vzdelávania a prípravy žiaka založený na:
  - 1) zmluvnom vzťahu,
  - 2) výkone praktického vyučovania žiaka priamo u zamestnávateľa na pracovisku praktického vyučovania a
  - 3) financovaní praktického vyučovania zamestnávateľom podľa § 2 písm. i) zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní
5. **Dual point** je informačné a poradenské centrum v pôsobnosti Štátneho inštitútu odborného vzdelávania. Dual point sa zameriava na poskytovanie informácií o systéme duálneho vzdelávania, poradenstvom a sprevádzaním zamestnávateľov, žiakov a stredných škôl systémom duálneho vzdelávania.
6. **Zástupca Dual pointu** je fyzická osoba vykonávajúca činnosti v Dual pointe a poskytujúca informácie o SDV a sprevádzajúca zamestnávateľov, žiakov a stredných škôl systémom duálneho vzdelávania.
7. **Žiak** je pre účely tejto metodiky fyzická osoba, ktorá sa zúčastňuje na výchovno-vzdelávacom procese na strednej škole a má uzatvorenú učebnú zmluvu so zamestnávateľom podľa § 19 Zákona č. 61/2015 Z. z.
8. **Stavovská a profesijná organizácia** - Slovenská obchodná a priemyselná komora, Slovenská živnostenská komora, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Slovenská banská komora a iná právnická osoba, ktorá má vecnú pôsobnosť v oblasti odborného vzdelávania a prípravy podľa osobitného predpisu, (ďalej len "stavovská organizácia") a zástupcovia zamestnávateľov (ďalej len "profesijná organizácia") podľa § 11 Zákona č. 61/2015 Z. z. a všetky subjekty uvedené v prílohe vyhlášky č. 251/2018 Z. z.

Pre koho je manuál určený

Dokument „Manuál a dotazník získavania spätnej väzby stredných škôl vo vzťahu k systému duálneho vzdelávania“ bol vypracovaný v súlade s národným projektom „Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality odborného vzdelávania a prípravy“. Manuál je určený pre zástupcov Štátneho inštitútu odborného vzdelávania, v súvislosti s aktivitami podporujúcimi smerovanie k **zosúladeniu vzdelávania a odbornej prípravy s potrebami trhu práce** a činnosťami pre vytvorenie podmienok na operatívny tok a získavanie aktuálnych informácií o implementácii systému duálneho vzdelávania od stredných odborných škôl v regionálnom i národnom rozmere.

Vzhľadom k tomu, že stredné odborné školy sú jedným z troch hlavných subjektov systému duálneho vzdelávania, je nevyhnutné mať prehľad o implementačných problémoch, a bariérach systému duálneho vzdelávania.

Spätná väzba od stredných odborných škôl k implementácii systému duálneho vzdelávania by mala odzrkadľovať situáciu v strednom odbornom školstve, ktoré pôsobí v systéme duálneho vzdelávania, identifikovať oblasti vyžadujúce úpravu pravidiel a skúmať oblasti, ktoré sa dotýkajú spolupráce jednotlivých subjektov pôsobiacich v systéme duálneho vzdelávania.

Účel a cieľ manuálu

Vecný zámer

Prispôsobovanie výkonu OVP podľa potrieb trhu práce a jednotlivých subjektov vstupujúcich do OVP zamestnávateľov, SOŠ, a žiakov je v podmienkach Slovenskej republiky výsledkom dlhodobého transformačného procesu. Prijatím zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov k 1.4.2015 (ďalej len „zákon č. 61/2015 Z. z.“) bol vytvorený legislatívne priestor pre zapojenie stredných odborných škôl do SDV. Systém duálneho vzdelávania otvoril možnosti pripravovať žiakov na výkon budúceho povolania, skupiny povolanií alebo odborných činností v SDV. Efektivitu a atraktivitu SDV podporil zákon č. 61/2015 Z. z. aj prostredníctvom zavedenia zmluvného vzťahu medzi SOŠ a zamestnávateľom – zmluva o duálnom vzdelávaní.

Navzdory pozitívnej odozve zo strany subjektov vstupujúcich do SDV je vhodné SDV zmapovať, vyhodnotiť a hľadať riešenia na jeho nastavenie tak, aby sa ešte viac zatriktívnilo a zefektívnilo prepojenie medzi vzdelávaním a trhom práce, smerujúc k zvýšeniu počtu zapojených subjektov do SDV.

Z vyššie uvedeného dôvodu, je **vecným zámerom manuálu získanie spätnej väzby od stredných odborných škôl** k implementácii systému duálneho vzdelávania, ktorá by odzrkadľovala potreby, požiadavky, ako aj návrhy škôl na skvalitnenie a zlepšenie systému duálneho vzdelávania, či už z pohľadu vzdelávacieho procesu, motivácie vstupu škôl do systému duálneho vzdelávania, motivácie vstupu žiakov absolvovať učebné a študijne odbory vhodné do systému duálneho vzdelávania, alebo návrh na zlepšenie legislatívnych podmienok, návrh spolupráce so zamestnávateľmi, zriaďovateľmi (VÚC) a stavovskými či profesijnými organizáciami.

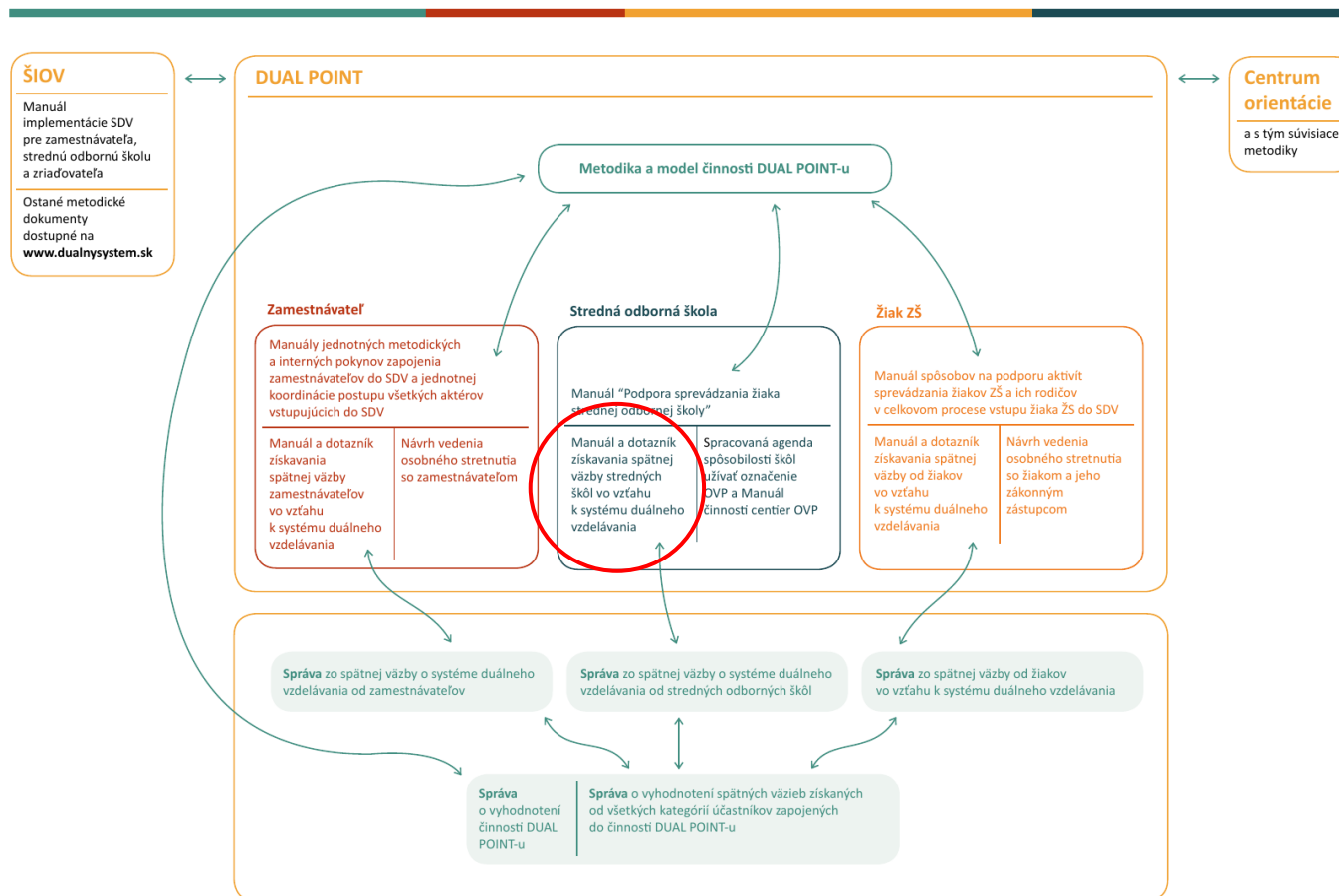

Nadväznosť na metodické materiály

Manuál získavania spätnej väzby od stredných odborných škôl je súčasťou skupiny metodických materiálov, ktoré sa zameriavajú na stredné odborné školy v systéme duálneho vzdelávania, ako je uvedené v schéme č. 1. Dokument nadväzuje na Manuál Podpora sprevádzania žiaka strednej odbornej školy, ako aj spracovanú agendu spôsobilosti škôl užívať označenie OVP a manuál činnosti centier OVP. Vstupnými zdrojmi údajov sú Manuál implementácie SDV pre zamestnávateľa, strednú odbornú školu a zriaďovateľa a ostatné metodiky pre zamestnávateľov uverejnené na www.dualnysystem.sk.

Výstupy zo zberu údajov budú spracované do Správy zo spätnej väzby o systéme duálneho vzdelávania od stredných odborných škôl, ako aj do dokumentu "Správa o vyhodnotení spätných väzieb získaných od všetkých kategórií účastníkov zapojených do činnosti DUAL POINT-u".

Schéma č. 1 Schéma metodických materiálov

Opis procesu spätnej väzby

Proces získavania spätnej väzby od stredných odborných škôl bude realizovaný s cieľom prehodnotenia a použitia získaných vstupov so zámerom zlepšenia fungovania systému duálneho vzdelávania.

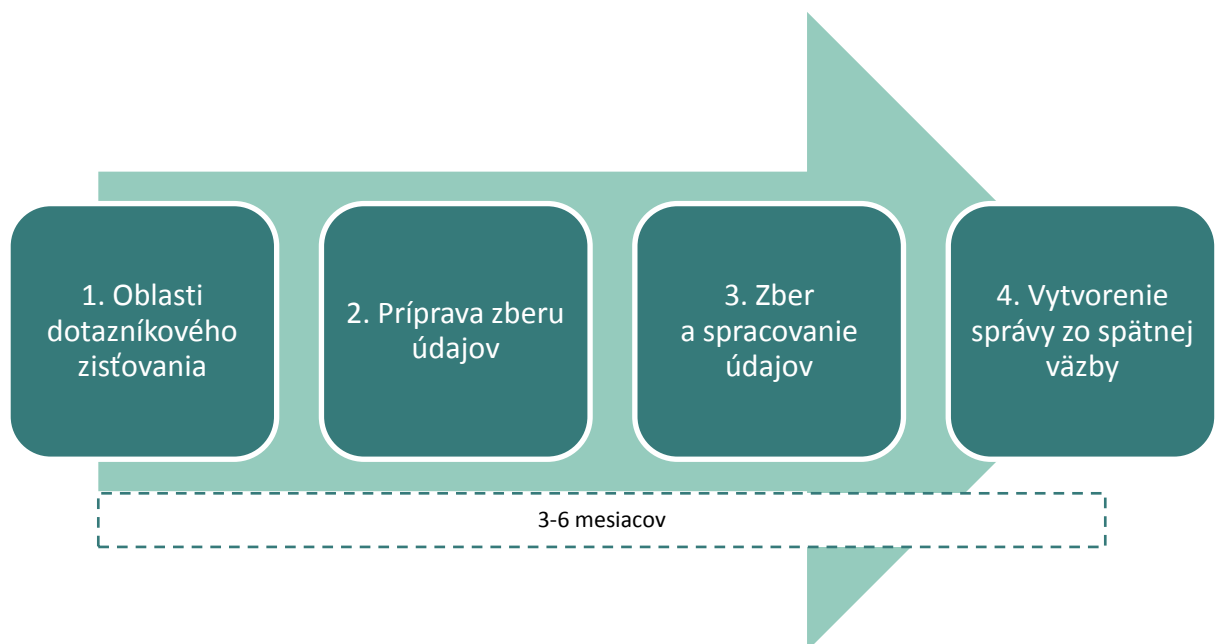
Východiskom zisťovania sú už doteraz uskutočnené čiastočné prieskumy, ktoré boli v tejto oblasti realizované, a to najmä:

- kvalitatívny prieskum zameraný na porovnanie výsledkov uplatnenia a kvality prípravy žiakov v systéme duálneho vzdelávania a mimo systému duálneho vzdelávania, ktorý realizoval ŠIOV¹,
- analýza stavu duálneho vzdelávania v regiónoch SR vo väzbe na MSP².

Podstatou zberu komplexných dát v tomto materiály bude **popis kvantitatívneho prístupu** a získavania **dát s využitím dotazníka** ako nástroja získavania spätnej väzby.

Zber údajov a spracovanie spätnej väzby sa vykonáva zvyčajne v etapách, ktoré sú zobrazené v schéme č. 2.

Schéma č. 2: Etapy získavania spätnej väzby

Oblasti dotazníkového zisťovania

Stredná odborná škola je jedným z troch hlavných subjektov systému duálneho vzdelávania, pričom školy sú zapojené do SDV od začiatku jeho zavedenia. V rámci zisťovania spätnej väzby je možné sa zamerať na nasledovné oblasti:

Vstup strednej odbornej školy do SDV

Vstupom do duálneho vzdelávania v prípade školy rozumieme podpis duálnej zmluvy so zamestnávateľom. Škola nie je povinná zapojiť sa do SDV, preto je vhodné zistiť aká je/bola motivácia školy podpísať duálnu zmluvu so zamestnávateľom. Pri vstupe do SDV je potrebné identifikovať zdroj prvotných informácií a úroveň obozretnosti zo strany strednej školy pred podpisom duálnej zmluvy a aká je v tomto procese rola zriaďovateľa. Zaujímavým faktorom je, či škola pred vstupom do SDV už spolupracovala so zamestnávateľmi. Vzhľadom na to, že SDV už má prvých absolventov, je vhodné vyhodnotiť, či sa očakávania školy od SDV naplnili

Dôvody zisťovania týchto údajov:

- o motivácie škôl pre zapojenie do SDV sú dôležité z pohľadu celkového hodnotenia SDV, zapojenia ďalších škôl do SDV a z pohľadu systému ide o vytvorenie vhodných motivačných faktorov pre školy. Rovnako je možné vyhodnotiť a porovnať vnímanie SDV z pohľadu regiónov a z pohľadu študijných odborov, a z pohľadu hodnotenia, či zavedenie SDV do systému bol vhodným nástrojom pre priblíženie potrebám vyplývajúcim z trhu práce a prípravy absolventov s relevantnými zručnosťami.

Získavanie zamestnávateľov a podpis duálnej zmluvy

Pred podpisom duálnej zmluvy je vhodné overiť, či škola bola oslovená zamestnávateľom, alebo škola proaktívne oslovuje zamestnávateľov a ponúka spoluprácu prostredníctvom SDV. Proces podpisu duálnej zmluvy sa uskutočňuje medzi školou a zamestnávateľom po získaní osvedčenia o spôsobilosti zamestnávateľa. Vhodné je identifikovať kľúčové problémové oblasti procesu zazmluvňovania, výhrady k podmienkam zmluvy a ich riešenia, spolupráca so zamestnávateľom počas tejto etapy. Vhodné aj zistiť kto pomáha školám počas zazmluvňovania.

Dôvody zisťovania týchto údajov:

- o uzatvorenie duálnej zmluvy určuje základné podmienky fungovania žiakov počas realizácie vzdelávania. Vhodné je ohodnotiť úroveň schopnosti a kompetencie školy na uzatváranie zmluvných vzťahov, úroveň komunikácie a spolupráce a identifikovať potenciálne problémové oblasti.

Získavanie žiakov

Akou formou a v akom rozsahu spolupracuje škola so zamestnávateľom pri nábore a výbere žiakov, akými formami spolupracujú pri zviditeľnení a ako žiakov získavajú sú oblasti zisťovania v ďalšej časti.

Dôvody zisťovania týchto údajov:

- o vhodné je zistiť kto je organizátorom a aktívnym článkom pri procese naplnenia počtu duálnych miest, aby bolo možné vyhodnotiť potrebu posilnenia škôl v niektorých kompetenciách, príp. dohodnúť iné zúčastnené strany, ktoré by mohli byť nápomocné v získavaní žiakov pre duálny systém.

Realizácia vzdelávania

V priebehu vzdelávania škola zabezpečuje teoretické vyučovanie, a zamestnávateľ realizáciu praktického vyučovania. Možno je zistiť ako prebieha spolupráca, ako sa darí škole plniť očakávania teoretickej prípravy pre praktické vyučovanie, ako prebieha komunikácia a hodnotenie žiakov, ako aj spolupráca s hlavným inštruktorom a inštruktormi. Potrebné je vyhodnotiť aj záverečné skúšky a hodnotenia, ako aj úspešnosť absolventov. Súčasne je dôležité zmapovať aj úroveň spolupráce pri tvorbe vzdelávacieho programu. Pre prípad výskytu problémov a ukončení učebných zmlúv je dôležitou oblasťou zistiť systémové prvky riešenia krízových situácií, čo by však v tejto oblasti vyžadovalo dôsledný kvalitatívny prieskum.

Dôvody zisťovania týchto údajov:

- o vhodné je zistiť ako systém duálneho vzdelávania vytvára možnosti pre prispôsobenie sa aktuálnym potrebám trhu práce, ako funguje pri realizácii SDV a do akej miery funguje škola so zamestnávateľom v každodenných situáciách. Dôležité je vedieť aj informácie ako predchádzať úrazom, a prípadne krízovým situáciám.

Odporúčania

V tejto časti sa zisťujú odporúčania na úpravy a zmeny systému na základe skúseností SOŠ s fungovaním SDV a odporúčania na spoluprácu s jednotlivými subjektmi SDV.

Dôvody zisťovania týchto údajov:

- o vhodné je poznať celkové hodnotenie SDV a návrhy na systémové úpravy z dôvodu formulácie systémových návrhov.

Dotazník nemá za cieľ zisťovať úroveň a kvalitu vzdelávania jednotlivých škôl a zamestnávateľov, ani skúmať pridanú hodnotu vzdelávania. Neuskutočňuje porovnávanie škôl medzi sebou, ani neskúma rozsah zapojenia zamestnávateľov.

Návrh možného dotazníka získavania spätnej väzby od stredných škôl je prílohou č. 1 tohto manuálu.

Identifikácia cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou pre účely dotazníkového zisťovania sú **stredné odborné školy**, ktoré poskytujú žiakom vzdelávanie a prípravu vo vzdelávacom programe príslušného odboru vzdelávania zameranom predovšetkým na výkon povolania, skupiny povolání a odborných činností v systéme duálneho vzdelávania a zároveň majú uzatvorenú aspoň jednu zmluvu o duálnom vzdelávaní so zamestnávateľom podľa § 16 Zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Spätná väzba bude získavaná v prostredí strednej odbornej školy od:

- pedagogických zamestnancov vo vedení školy, príp. zamestnancov, ktorí budú poverení vedením školy na poskytnutie spätnej väzby k fungovaniu systému duálneho vzdelávania na SOŠ,
- žiakov s uzatvorenou učebnou zmluvou. Popis získavania spätnej väzby od žiakov je popísaný v dokumente Manuál a dotazník získavania spätnej väzby od žiakov vo vzťahu k systému duálneho vzdelávania.

Príprava zberu údajov

Tvorba jednotnej databázy

Cieľovou skupinou sú stredné odborné školy a ich pedagogický zamestnanci pracujúci v rámci systému duálneho vzdelávania. Pre účely identifikácie jednotlivých respondentov a kontaktovania pre účely distribúcie dotazníka je potrebné vytvoriť databázu stredných odborných škôl. V databáze škôl je potrebné identifikovať stredné odborné školy, ktoré majú uzatvorenú aspoň jednu duálnu zmluvu.

Databázou škôl zapojených do systému duálneho vzdelávania disponuje aj Štátny inštitút odborného vzdelávania, a táto môže byť východiskovou dátovou platformou pre tvorbu databázy kontaktov pre odoslanie dotazníkov cieľovým respondentom.

Databáza údajov o stredných odborných školách by mala obsahovať minimálne údaje:

- názov školy,
- adresa školy,
- kontakt na riaditeľa,
- kontaktná osoba duálneho vzdelávania,
- rok vstupu do SDV,
- odbory duálneho vzdelávania,
- zamestnávateľ s podpísanou duálnou zmluvou.

Ak niektorý z týchto údajov sa v databáze nenachádza, je odporúčané kontaktné údaje manuálne dohľadať, a v prípade ak to nie je možné dohľadať, zahrnúť tieto informácie do štruktúry dotazníka.

Každá stredná odborná škola, ktorej bude zaslaný dotazník bude disponovať jedinečným identifikátorom, aby bolo možné prepojiť odpovede respondenta so školou.

Tvorba otázok

Zber spätnej väzby od SOŠ sa bude získavať na základe dotazníka, ktorý je vytvorený v súlade s pravidlami tvorby otázok, pričom pre respondentov bude vytvorený priestor uviesť vlastné potreby, požiadavky, alebo návrhy na skvalitnenie, zlepšenie systému duálneho vzdelávania či už z pohľadu vzdelávacieho procesu, motivácie vstupu škôl do systému duálneho vzdelávania, motivácie vstupu žiakov do systému, návrh na zlepšenie legislatívnych podmienok a návrhmi spolupráce.

Všeobecné zásady pre tvorbu dotazníkových otázok³:

- Faktografické údaje o SOŠ budú, pokiaľ to bude možné, ošetrované pri tvorbe databázy cieľovej skupiny a voľbou vhodného online nástroja. Každá škola dostane jedinečný identifikátor, ktorý prepojí údaje s dotazníka s identifikačnými údajmi školy, aby nemuseli byť vyplnené respondentom.
- Otázky v dotazníku sú formulované jasne, čo znamená, že respondenti im budú rozumieť, v otázkach pokiaľ možno nebude použitá odborná terminológia.
- Príliš široké znenia otázok môžu viesť k značne voľným odpovediam, čomu je možné sa vyhnúť.
- Z dôvodu variabilnej interpretácie nebudú v otázkach použité výrazy ako „niekoľko“, „obyčajne“, „niekedy“.
- Otázky sa budú týkať jednej veci, aby respondenti neodpovedali na zdvojené otázky, zvyčajne formulované s využitím spojky „a“.
- Kladené budú len otázky, na ktoré respondenti vedia odpovedať.
- Otázku budú pre respondentov zmysluplné.
- Otázky budú pokiaľ možno jednoduché, aby respondenti neboli odradení prílišnou zložitou.
- Otázky sa budú vyhýbať záporným výrazom, a záporným vetám.
- Pri formulovaní otázok je potrebné sa vyhnúť predpojatosti, hodnoteniu osôb, alebo hodnoteniu inštitúcie.

Dĺžku dotazníka je vhodné prispôbiť možnostiam cieľovej skupiny a nájsť vhodnú mieru pokrytia všetkých tém dotazníka, s prílišnou časovou náročnosťou jeho vyplnenia.

Po spracovaní otázok dotazníka a jeho technologickému spracovaniu je vhodné dotazník otestovať. Dotazník sa odporúča testovať na malej vzorke z cieľovej skupiny, zvyčajne ide o jednotlivcov s ktorými má vykonávateľ zberu spätné väzby korektný pracovný vzťah.

Predmetom testovania dotazníka je:

- zrozumiteľnosť otázok a schopnosť vyplnenia dotazníka cieľovou skupinou,
- funkčnosť technického riešenia dotazníkového zberu v prípade využitia elektronickej formy zberu údajov.

Po testovaní je možné distribuovať dotazníky cieľovej skupine podľa dohodnutej formy.

Zber a spracovanie údajov

Formy distribúcie dotazníka

Zber údajov bude prebiehať prostredníctvom dotazníka obsahujúceho štruktúrované otázky. Dotazník bude distribuovaný dvomi spôsobmi:

- A. dotazník vyplnený prostredníctvom online nástroja,
- B. dotazník vyplnený na osobnom stretnutí na strednej odbornej škole.

Dotazník vyplnený na osobnom stretnutí na strednej odbornej škole nie je odporúčanou formou na realizáciu dotazníkového zberu údajov. Nevýhodou takejto formy zberu je prílišná časová

a logistická náročnosť, ako aj náročnosť spracovania údajov, ktoré sa následne, po dokončení rozhovoru, manuálne vkladajú do systému na spracovanie.

Odporúčanou formou zberu údajov je možnosť A – online dotazník. Online dotazník je vhodný z dôvodu zníženia náročnosti administratívneho spracovania ako aj vyhodnotenia dát, v porovnaní s osobným rozhovorom (alebo prípadne dotazníkom zaslaného poštou). Online dotazník tiež dáva SOŠ možnosť uviesť viac návrhov, odporúčaní na implementáciu SDV, minimalizuje náročnosť vyplňania a možnosť vrátenia sa k spracovaniu dotazníka.

Dotazník sa odporúča distribuovať e-mailom priamo relevantným zástupcom školy s odkazom a jedinečným identifikátorom v tele mailu.

Pre zvýšenie návratnosti dotazníka budú vyvíjané aktivity na publicitu a informovanosť, ako aj vo zvýšenej miere budú SOŠ oslovovaní zo strany regionálnych zástupcov Dual pointov.

Dotazník bude distribuovaný prostredníctvom elektrického online nástroja na tvorbu dotazníkov⁴. Online nástroj musí spĺňať kritériá a funkcionality, ktoré dokážu získať a spracovať potrebné množstvo dát. Ide najmä o nasledovné funkcie:

- možnosť neobmedzeného počtu dopytovaných otázok,
- zadávanie rôznych typov otázok,
- možnosť uvádzania pomocných textov pre respondentov,
- využitie širokej škály možností vlastného dizajnu a brandingu dotazníka,
- dostatočne vysoký limit odpovedí za mesiac,
- poskytnutie vysokej responzivity pre zobrazovanie na tabletoch a mobilných zariadeniach,
- možností distribúcie vo forme umiestnenia na web, ako textový odkaz,
- možnosť zdieľania dotazníka na sociálnych sieťach,
- možnosť exportu pre tlač.

Online nástroj musí mať aj široké možnosti v analýze a spracovaní výsledkov. Okrem súhrnnej štatistiky dotazníka, by mal byť schopný spracovávať výsledky v reálnom čase, výsledky premietiť do rôznych typov tabuliek a grafov, a tiež umožniť analýzu a správu jednotlivých odpovedí, vyradovanie odpovedí a vytváranie rôznych filtrov a segmentáciu odpovedí. Dáta z dotazníkového prieskumu by malo byť následne možné exportovať do grafických formátov (.PNG, .SVG), textových formátov (.PDF, .DOCX), tabuľkových formátov (.XLSX, .CSV) a taktiež umožniť zverejnenie výsledkov na webovej stránke.

Online nástroj by mal byť lokalizovaný pre slovenský trh a ponúkať užívateľskú podporu v slovenskom jazyku, čo v prípade problémov umožňuje ich jednoduchšie a rýchlejšie riešenie.

Distribúcia dotazníka

Oslovenie stredných odborných škôl odporúčame vykonávať v dvoch etapách. Vzhľadom na nadväznosť na manuál získavania spätnej väzby od žiakov stredných škôl sa odporúča kontaktovať školu v nasledovných etapách:

- oslovenie vedenia školy, resp. riaditeľa, ktorého informujeme o pláne uskutočniť zber spätnej väzby na SOŠ od pedagogických zamestnancov, ako aj od žiakov. Vedeniu školy je potrebné

vhodnou formou vysvetliť kto ide zbierať spätnú väzbu, za akým účelom, ako bude spracovaná, a čo bude výstupom. Rovnako je potrebné vysvetliť formu zberu spätnej väzby, t.j. dotazník. Od vedenia školy je potrebné:

- získať súhlas so zberom spätnej väzby na strednej odbornej škole,
  - určiť osobu zodpovednú za komunikáciu a koordináciu spätnej väzby na škole.
- Oslovenie zodpovednej osoby na škole určenej vedením školy, ktorú informujeme o postupe získavania spätnej väzby.
- **spätná väzba od pedagogických zamestnancov** – je možné uskutočniť dvomi spôsobmi, a to získaním kontaktných údajov (mailových adries) na doručenie komunikácie k vyplneniu dotazníku spolu s linkom na vyplnenie, alebo je možné pripraviť mail pre zodpovednú osobu, ktorá svojim kolegom mail prepošle. Odporúčame získať kontaktné údaje na zodpovedného zamestnanca/zamestnancov, aby mohli v prípade potreby, napríklad technických problémov, kontaktovať priamo realizátora prieskumu.
  - **spätná väzba od žiakov** – realizátor prieskumu zvyčajne nebude mať prístup k emailovým adresám žiakov, preto je potrebné dohodnúť spôsob distribúcie dotazníka na žiakov školy, ktorí sú v duálnom vzdelávaní. Vyplniť dotazníky spätnej väzby je možné priamo na niektorej z vyučovacích hodín pri ktorých žiaci majú prístup k počítačom, alebo je možné distribuovať link na dotazník medzi žiakov im zaužívaným spôsobom, napr. cez skupiny na sociálnych sieťach a podobne.

Pre zvýšenie pravdepodobnosti návratnosti dotazníka od respondentov budú využívané regionálne kapacity zástupcov dual pointov, ktorí priamo komunikujú s konkrétnou strednou odbornou školou, aby bol dodržaný obvyklý spôsob komunikácie so školou na tému SDV.

Termíny zberu údajov

Zber spätnej väzby o systéme duálneho vzdelávania od stredných odborných škôl sa odporúča vykonávať pravidelne za jednotlivé obdobia na ročnom základe, pričom sa berie do úvahy fungovanie v školskom systéme, t.j. školské roky. Vhodným obdobím na komunikáciu so školou je mesiac október – november pre hodnotenie predchádzajúceho školského roka.

V závislosti od zložitosti zberu dát a veľkosti vzorky proces zberu a spracovania spätnej väzby trvá od 3 do 6 mesiacov.

Spracovanie dát

Za spracovanie a vyhodnotenie dát z dotazníkov budú zodpovední pridelení zamestnanci ŠIOV, ktorí ich spracujú do elektronického systému a spracujú výstupy do správy. Vyhodnocovanie bude prebiehať jednak podľa jednotlivých otázok, ale tiež podľa regiónov na úrovni krajov SR, podľa jednotlivých odvetví hospodárstva a podľa skupín učebných a študijných odborov ako aj súhrne za celú Slovenskú republiku.

Dotazník sa bude spracovávať priradením uvedenej možnosti k otázke. Pri spracovaní otvorených otázok budú pridelení zodpovední pracovníci eliminovať duplicitu potrieb/požiadaviek a návrhov stredných odborných škôl.

Vyhodnotenie dotazníka bude zohľadňovať minimálne nasledovné kritériá:

- **Regionálne rozloženie** - pôsobenie systému duálneho vzdelávania je celoslovenské, avšak v jednotlivých krajoch je rozdielne zapojenie SOŠ. Je možné analyzovať príčiny úspešnosti rôznych regiónov a sledovať vývoj na úrovni krajov.
- **Príbuzné odbory vzdelávania** - v systéme duálneho vzdelávania pôsobia SOŠ v jednotlivých schválených odboroch vzdelávania. Je možné sledovať a porovnávať odchýlky medzi odbormi a skúmať príčiny odlišností
- **Legislatívny dosah** - počas realizácie systému duálneho vzdelávania došlo k viacerým legislatívnym úpravám podmienok SDV, ktoré mali vplyv na zapojenie stredných odborných škôl. Z dostupných už realizovaných prieskumov je možné hodnotiť vplyv na zapojenie a fungovanie SOŠ v SDV.

Pri dotazníku budú využité nasledovné úrovne merania⁵:

Úroveň	Vlastnosti	Štatistické možnosti
Nominálna	Rovnocenné kategórie	Početnosť Modus (najfrekvencovanejšia hodnota)
Poradová	Relatívna pozícia, hierarchia	Medián (stredný bod v distribúcií)
Intervalová	Rovnaké intervaly	Priemer a vyššie operácie
Podielová	Ako intervalová + absolútna nula	Priemer a vyššie operácie

Vyhodnotenie spätných väzieb

Správa zo spätnej väzby

Vyhodnotenie údajov získaných zo spätnej väzby od stredných odborných škôl bude spracované do formy správy zo získania spätnej väzby. Získané spätné väzby budú vyhodnotené podľa jednotlivých úrovní merania, spracované anonymizovaným spôsobom. Vyhodnotenia jednotlivých otázok budú graficky spracované a bude ku každej pridané popisné vyhodnotenie. Rovnako sa budú hľadať vzťahy medzi jednotlivými javmi a prípadné korelácie, v rozsahu akom umožňuje dotazníkový prieskum.

Správa bude mať minimálne nasledovné časti:

- popis procesu zberu údajov,
- údaje o respondentoch, vrátane početností a regionálneho a odvetvového rozloženia,
- analýza jednotlivých otázok a interpretácia získaných spätných väzieb,
- vyhodnotenie a závery,
- odporúčania na systémové kroky a na ďalší zber údajov.

Správa zo spätných väzieb má charakter motivačný a evaluačný, ktorý slúži pre identifikáciu oblastí zlepšenia služieb štátneho inštitútu odborného vzdelávania, ako aj pre návrh systémových zmien, ktoré si môžu vyžiadať otvorenie diskusie k možným legislatívnym úpravám.

Využitelnosť dát

Získané údaje zo spätnej väzby budú využité pre úpravy procesov a služieb ŠIOV voči stredným odborným školám, ako aj pre samotné stredné odborné školy, ktoré môžu získať ucelený obraz o fungovaní systému duálneho vzdelávania. Správa zo spätnej väzby bude dostupná širokej verejnosti.

Údaje zo spätnej väzby o systéme duálneho vzdelávania od stredných škôl budú napomáhať:

- 1) pre vypracovanie Správy o právnych návrhoch a legislatívnych zásahoch potrebných pre implementáciu nových prvkov systému duálneho vzdelávania, ako aj návrhoch na legislatívne zmeny,
- 2) pre zriaďovateľov SOŠ – prehľad návrhov a potrieb stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti, žiaci v SDV (uplatnenie žiakov u zamestnávateľov),
- 3) pre koordinátorov Dual pointou – potreba sprevádzania stredných škôl v kraji (najčastejšie problémy pri implementácii SDV),
- 4) pre stavovské a profesionálne organizácie,
- 5) pre MŠVVaŠ SR ako podklad k legislatívnym zmenám.

Nad rámec využiteľnosti pre inštitúcie priamo zapojené do systému duálneho vzdelávania môžu správu využiť aj výskumné organizácie, pre ktoré môže byť východiskovým materiálom pre analýzu stredného odborného školstva na Slovensku.

Záver

Vzhľadom k tomu, že sú stredné školy jedným zo subjektov pri implementácii systému duálneho vzdelávania je nevyhnutné neustále SDV mapovať, vyhodnocovať a hľadať riešenia na jeho nastavenia tak, aby sa ešte viac zatraktívnilo a zefektívnilo prepojenie medzi vzdelávaním a trhom práce, smerujúc k zvýšeniu kvality vzdelávania a uplatniteľnosti žiakov na trhu práce. Pravidelný a kvalitný zber dát napomôže k prehľadu implementácie SDV a k nadstaveniu efektívnejších procesov SDV v podmienkach Slovenskej republiky.

Informačné zdroje

- 1) GAVORA, P. (2012). *Tvorba výskumného nástroja, pre pedagogické bádanie*. Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- 2) MIOVSKÝ, M. (2006). *Kvalitatívny prístup a metódy v psychologickom výskume*. spracované podľa ŘIHÁČEK, T. *Úvod do kvalitatívnej analýzy*. Katedra psychológie, Fakulta sociálnych štúdií MU Brno, prezentácia.
- 3) Slovak Business Agency. (2018). *Analýza stavu duálneho vzdelávania v regiónoch SR vo väzbe na MSP*. Bratislava, Slovensko. Prevzaté z: <https://www.npc.sk/sk/narodne-projekty/monitoring-podnikateskeho-prostredia/publikacie/analyticke-statisticke-pristupy/nepravidelne/>.
- 4) Survio – online nástroj na tvorbu dotazníkov. Dostupné na: www.survio.sk.
- 5) ŽOLDOŠOVÁ, K. (2008). *Výskumné stratégie*. (prezentácia). Dostupné na: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiA36KWrNzkAhVwmYsKHVVoAZgQFjABegQIBhAC&url=http%3A%2F%2Fpdf.tr.uni.sk%2Fdownload%3Fksp%2Fmaterialy%2Fzoldosova-201008-MPV.ppt&usg=AOvVaw2d2onh4tmj2arw-Ab_OLa2

Príloha

Návrh dotazníka pre strednú odbornú školu

Identifikačné údaje strednej odbornej školy:

- Názov strednej školy:
- EDU ID:
- Kraj
- Názov zamestnávateľov, s ktorými škola spolupracuje:
- Prosím označte obdobie podpisu prvej zmluvy o duálnom vzdelávaní so zamestnávateľom:
  - 2014/2015
  - 2015/2016
  - 2016/2017
  - 2017/2018
  - 2019/2020
- Prosím uveďte názov/názvy učebného a študijného odboru, ktorý má stredná škola zapojený v SDV:

1. Z akého zdroja ste sa prvý krát dozvedeli o systéme duálneho vzdelávania?

- Štátny inštitút odborného vzdelávania
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
- Dual Point
- Média
- Stavovská a profesijná organizácia
- Zriaďovateľ
- Zamestnanci školy
- Sociálne siete
- Iné, prosím uveďte:

Prosím označte.

2. Aké boli Vaše hlavné motivačné faktory pre vstup školy do systému duálneho vzdelávania?

- Spolupráca so zamestnávateľom už v minulosti
- Odporúčanie od zriaďovateľa
- Možnosť zvýšenia počtu žiakov
- Oslovenie od zamestnávateľa
- Možnosť skvalitnenia OVP
- Zvýšenie spoločenskej prestíže strednej školy
- Existenčné prežitie školy (plán výkonov)
- Finančná motivácia
- Iné, prosím uveďte:

3. Do akej miery sa naplnili Vaše očakávania od systému duálneho vzdelávania?

Určite áno   áno   ani, ani   asi nie   nie   neviem

4. Ak ste vstúpili do systému duálneho vzdelávania k 1.9.2018 uveďte prosím dôvody pre ktoré Vaša škola nechcela zapojiť skôr?

- Nemali sme požiadavku zo strany zamestnávateľa
- Naše odbory neboli vhodné do SDV
- Zníženie počtu zamestnancov
- Zníženie normatívneho financovania
- Negatívne spolupráca so zamestnávateľmi
- Nezáujem zamestnávateľov o nábor žiakov
- Vysoká administratívna náročnosť
- Zmena školského vzdelávacieho programu
- Nové nastavenie pomeru PV a TV
- Uviesť iné:

Táto otázka sa objaví strednej škole, ktorá uvedenie dátum vstupu do SDV v školskom roku 2018/2019.

5. Uveďte prosím, ako hodnotíte proces uzatvárania duálnej zmluvy so zamestnávateľom v nasledovných oblastiach:

- Identifikácia zamestnávateľa
- Znalosť povinnej časti zmluvy
- Administratívna náročnosť
- Požiadavky zamestnávateľov
- Určenie učebného alebo študijného odboru
- Tvorba učebných plánov a osnov so zamestnávateľom
- Iné, prosím uveďte:

Škála hodnotenia:

Veľmi pozitívne   pozitívne   ani, ani   negatívne   veľmi negatívne   neviem

Ak je niečo, čo by ste chceli doplniť, vpíšte Váš komentár do nasledujúceho poľa:

6. S akými inštitúciami ste spolupracovali počas uzatvárania duálnej zmluvy?

- Zamestnanec Štátneho inštitútu odborného vzdelávania
- Stavovská a profesijná organizácia
- Zriaďovateľ
- S nikým
- Iné, prosím uveďte:

7. Motivoval Vás zamestnávateľ pre vstup do SDV a podpísanie zmluvy o duálnom vzdelávaní?

- Áno
- Nie

V prípade, že áno uveďte ako:

- Vecne/Materiálovo technické vybavenie
- Finančne
- Inak, prosím uveďte:

8. Aké formy náboru žiakov a akom rozsahu využívate pri získavaní žiakov do duálneho vzdelávania?

- Návštevy základných škôl a práca so žiakmi
- Návštevy rodičovských združení
- Organizácia vlastných podujatí
- Dni otvorených dverí
- Médiá
- Sociálne siete
- Spoluprácu so zamestnávateľmi
- Účasť na akciách pre stredné školy
- Iné, prosím uveďte:

Škála hodnotenia:

Určte využívam   využívam   ani, ani nevyužívam   určite nevyužívame

9. Ako celkovo hodnotíte spoluprácu so zamestnávateľom?

Veľmi pozitívne   pozitívne   ani, ani   negatívne   veľmi negatívne   neviem posúdiť

10. Do akej miery ste spokojní s praktickou prípravou žiakov u zamestnávateľov?

Veľmi spokojní   spokojní   ani, ani   nespokojní   veľmi nespokojní   neviem posúdiť

11. Ak má Vaša škola absolventov duálneho vzdelávania, v akom rozsahu sa uplatnili po skončení školy?

- U zamestnávateľa, s ktorým mali podpísanú učebnú zmluvu
- U iného zamestnávateľa v rovnakom odbore ako vyštudoval
- U zamestnávateľa v inom odvetví
- Začali podnikat'
- Nadväzujúce štúdium v rovnakom alebo príbuznom odbore
- Vysoká škola rovnakého alebo podobného zamerania
- Vysoká škola iného zamerania
- Zahraničie
- Iné, prosím uveďte :
- Nevieme o uplatnení absolventov
- Nemáme absolventov

Škála hodnotenia: uveďte prosím % hodnotu ku každej z možností

12. Aké boli vo Vašich študijných odboroch vo Vašej škole najčastejšie dôvody ukončenia učebnej zmluvy?

Prosím uveďte.

13. S kým najčastejšie u zamestnávateľa, s ktorým máte uzatvorenú duálnu zmluvu, komunikujete počas realizácie vzdelávania?

- Riaditeľ
- Personalista
- Hlavný inštruktor
- Inštruktor
- Majster odbornej výchovy
- Iný, prosím uveďte:

14. Aké výhody zo spolupráce so zamestnávateľom získava Vaša škola?

- Školenia pre zamestnancov školy vo firme v súvislosti s novými technológiami
- Materiálno-technické vybavenie
- Mediálna podpora
- Náhrada zodpovedajúcej časti nákladov na praktické vyučovanie v dielni školy
- Náhrada zodpovedajúcej časti nákladov na praktické vyučovanie u zamestnávateľa zabezpečenom zamestnancom školy
- Iné, prosím uveďte:

15. Vyžadoval zamestnávateľ vytvorenie špeciálnych podmienok pre žiakov?

- Áno
- Nie

V prípade, že áno uveďte, prosím, akých:

16. Využívajú zamestnávatelia možnosť zabezpečenia praktického vyučovania v dielni strednej školy?

- Áno
- Nie

V prípade, že áno uveďte, prosím, pri jednotlivých študijných a učebných odboroch počet rokov v strednej škole:

17. Do akej miery považujete prípravu hlavných inštruktorov a inštruktorov za dostatočnú?

Úplne vhodná   vhodná   ani,ani   nevhodná   úplne nevhodná   neviem

V prípade, že je nevhodná, uveďte, prosím, dôvod:

18. V ktorých oblastiach sú podľa Vás rozdiely pri žiakoch s podpísanou duálnou zmluvou oproti žiakom bez duálnej zmluvy?

- Aktivita na hodinách
- Priemer známok
- Absencia na vyučovaní
- Uplatniteľnosť absolventov
- Iné, prosím uveďte:

Škála hodnotenia:

hodnota je vyššia v SDV

hodnota je nižšia v SDV

nie je rozdiel

19. Kde sa najčastejšie realizuje záverečná skúška, odborná zložka maturitnej skúšky alebo absolventskej skúšky v SDV pri Vašich študijných odboroch?

- Na strednej škole
- U zamestnávateľa
- Časť na strednej škole a časť u zamestnávateľa
- Ešte sme nerealizovali.

20. Spolupracujú podľa Vás zamestnávateľia dostatočne s rodičmi/zákonnými zástupcami žiakov?

- Áno
- Nie
- Viac s nimi spolupracuje my

V prípade ak áno, uveďte, prosím, formy spolupráce:

21. Do akej miery ste schopný reflektovať na požiadavky zamestnávateľov v súvislosti s požiadavkami uplatniteľnosti absolventov na trhu práce?

- Zmena školského vzdelávacieho plánu
- Úprava miery praktického vyučovania
- Nákup nového vybavenia dielni
- Zmena obsahu teoretickej časti vyučovania
- Iné, prosím uveďte:

Škála hodnotenia:

ihneď

do 6 mesiacov

Od nasledujúceho školského roka

od ďalšieho školského roka

v závislosti od zmeny legislatívy

vôbec

22. Ako celkovo hodnotíte systém duálneho vzdelávania ako formu realizácie praktického vyučovania na Vašej škole?

Veľmi pozitívne   pozitívne   ani, ani negatívne   veľmi negatívne   neviem posúdiť

23. Ako hodnotíte spoluprácu s nasledovnými inštitúciami vo vzťahu k systému duálneho vzdelávania?

- Stavovská a profesijná organizácia
- Vyšší územný celok
- Štátny inštitút odborného vzdelávania
- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
- Mestá a obce
- Iné, prosím uveďte:

Veľmi pozitívne   pozitívne   ani, ani negatívne   veľmi negatívne   neviem posúdiť

24. Aké sú, podľa Vášho názoru, hlavné pozitíva systému duálneho vzdelávania pre stredné odborné školy?

Prosím uveďte.

25. Aké sú Vaše hlavné odporúčania na zmenu systému duálneho vzdelávania?

Prosím uveďte.

26. Odporučili by ste ostatným stredným školám, aby sa zapojili do duálneho vzdelávania?

áno – nie

---

¹ Štátny inštitút odborného vzdelávania. (2018). *Kvalitatívny prieskum SDV – Duálne vzdelávanie*. Prevzaté z: <http://dualnysystem.sk/wp-content/uploads/2019/06/kvalit-prieskum-SDV-2018-final.pdf>.

² Slovak Business Agency. (2018). *Analýza stavu duálneho vzdelávania v regiónoch SR vo väzbe na MSP*. Bratislava, Slovensko. Prevzaté z: <https://www.npc.sk/sk/narodne-projekty/monitoring-podnikateskeho-prostredia/publikacie/analyticke-statisticke-pristupy/nepravidelne/>.

³ Spracované podľa Gavora, P.: *Tvorba výskumného nástroja*, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2012.

⁴ Napríklad online nástroj Survio, dostupný na: www.survio.sk.

⁵ Gavora P., *Tvorba výskumného nástroja pre pedagogické bádanie*, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2012, str. 7